

อัตราผลตอบแทนของการศึกษาในวิทยาลัยเอกชน

(The Rate of Return to Private College Education)

ความนำ (Introduction)

ในบทที่ ๒ และ ๓ ได้กล่าวถึงผลตอบแทน (benefits) และต้นทุน (costs) ของการศึกษาไปแล้วตามลำดับ ดังนั้นในบทนี้จะได้กล่าวถึงวิธีหาอัตราผลตอบแทนจากการศึกษา ซึ่งอัตราผลตอบแทนของการลงทุนทางการศึกษามีอยู่ ๒ ประเภทคือ อัตราผลตอบแทนส่วนบุคคล (private rate of return) และอัตราผลตอบแทนต่อสังคม (social rate of return) แต่ในการวิจัยครั้งนี้จะสนใจเฉพาะอัตราผลตอบแทนส่วนบุคคล (private rate of return) สำหรับอัตราผลตอบแทนต่อสังคม (social rate of return) ไม่ได้อยู่ในขอบเขตของการศึกษาค้างนี้ เพราะว่าในการคำนวณอัตราผลตอบแทนต่อสังคมนั้นจำเป็นต้องทำการประเมินค่าตัวแปรผันทางต้นทุนและผลได้อีกหลายประการที่ไม่มีมูลค่าเป็นตัวเงินซึ่งคำนวณได้ยากและซับซ้อนมาก ความจริงการศึกษา (education) เป็นการลงทุนอีกลักษณะหนึ่ง ดังนั้นการที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งตัดสินใจเข้ารับการศึกษาย่อมหมายถึงบุคคลนั้นมีความประสงค์จะลงทุนซึ่งปกติแล้วผู้ลงทุนก็มีเป้าหมายเพื่อให้ได้ผลตอบแทนจากการลงทุนสูงที่สุด และเพื่อให้การลงทุนสัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมาย จึงมีความจำเป็นต้องอาศัยเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์ (economic tool) เป็นรากฐานประกอบการตัดสินใจ การวิเคราะห์เชิงผลได้-ผลเสีย (benefit cost analysis) เป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งที่นิยมใช้ประกอบการตัดสินใจในการลงทุนทางการศึกษาและด้านอื่น ๆ อย่างไรก็ตามการที่บุคคลตัดสินใจเข้ารับการศึกษาอาจจะมีเหตุผลหลายอย่างประกอบกัน มิใช่เหตุผลทางการเงิน (financial factor) เพียงอย่างเดียว เมื่อเป็นเช่นนั้นสมรรถนะของเครื่องมือดังกล่าวก็ไม่เพียงพอที่จะใช้เป็นเครื่องตัดสินใจได้ สำหรับการศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะสนใจเฉพาะแต่ปัจจัยทางการเงินเท่านั้น ดังนั้นเครื่องมือที่จะเสนอแนะในที่นี้คือ อัตราผลตอบแทนภายในส่วนบุคคล (private internal rate of return)

การคำนวณอัตราผลตอบแทน (Calculation of Rate of Return)

โดยทั่วไปการวิเคราะห์เชิงผลได้-ผลเสียในแง่ของการลงทุนทางการศึกษา คือการเปรียบเทียบผลตอบแทนกับต้นทุนที่เกิดจากการศึกษา แต่เนื่องจากผลตอบแทนและต้นทุนเกิดขึ้นเป็นกระแสแต่ต่างวาระกัน ดังนั้นการเปรียบเทียบกันย่อมทำได้ทันที จะกระทำได้อีกต่อเมื่อกระแสผลตอบแทนและกระแสต้นทุนต่างก็มีค่าเดียว ตลอดจนต้องอยู่ในวาระเดียวกันด้วย ดังนั้นจึงต้องหาค่าปัจจุบัน (present value) ของผลตอบแทนและต้นทุนเสียก่อน และในด้านการหาอัตราผลตอบแทนในที่นี้เลือกวิธีคำนวณแบบอัตราผลตอบแทนภายใน (internal rate of return) เพราะต้องการหลีกเลี่ยงปัญหาการใช้อัตราลดที่เหมาะสม ซึ่งอัตราผลตอบแทนภายใน คือ "อัตราส่วนที่ทำให้ผลได้ค่าปัจจุบัน เท่ากับผลเสียหรือต้นทุนค่าปัจจุบัน"^๑

สูตรคือ $PVC = PVB$

$$\sum_{t=1}^n \frac{C_t}{(1+r)^t} = \sum_{t=1}^n \frac{B_t}{(1+r)^t}$$

PVC คือ ค่าปัจจุบันของต้นทุนการศึกษา

PVB คือ ค่าปัจจุบันของผลตอบแทนจากการศึกษา

C_t คือ ต้นทุนในปีที่ t

B_t คือ ผลตอบแทนในปีที่ t

r คือ อัตราผลตอบแทนภายใน

สำหรับการศึกษาคั้งนี้สนใจเฉพาะอัตราผลตอบแทนส่วนบุคคล ดังนั้นจึงเรียกได้ว่าเป็นอัตราผลตอบแทนภายในส่วนบุคคล (private internal rate of return) ซึ่งคำนวณโดยใช้สูตรข้างต้นและค่าปัจจุบันของผลตอบแทน (PVB) จากการศึกษาคือส่วนแตกต่างของรายได้สุทธิหลัง

^๑ไกรยุทธ ธีรตยาสินันท์ "หลักการวิเคราะห์เชิงระบบสำหรับภาครัฐบาลและการวิเคราะห์เชิงผลได้-ผลเสีย" หนังสือประกอบการศึกษาระดับปริญญาตรี, เล่ม ๒ (กรุงเทพฯ : คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๐), หน้า ๒๖๐.

จากหักภาษีแล้ว (net earnings differential after - tax) ของผู้สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยการค้าก็ระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ส่วนค่าปัจจุบันของต้นทุนการศึกษา (PVC) คือ ต้นทุนที่นักศึกษาต้องรับภาระ (cost borne by students) เนื่องจากเข้ารับการศึกษเพิ่มเติม (additional education) ในวิทยาลัยการค้า นอกจากนั้นยังรวมทั้งค่าเสียโอกาส (opportunity cost) ที่ไม่ได้ทำงานเพราะเข้ารับการศึกษ ซึ่งรายละเอียดได้กล่าวมาแล้วในบทที่ ๒ และ ๓ ตามลำดับ

การตีความอัตราผลตอบแทน (Interpretation of Rate of Return)

แม้ว่าผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้เป็นการวัดผลตอบแทนทางเศรษฐศาสตร์เท่านั้นก็ตาม การศึกษาในลักษณะนี้มีได้หมายความว่าผลตอบแทนทางด้านสังคมการเมือง และวัฒนธรรมไม่สำคัญ แต่ต้องยอมรับว่าผลตอบแทนต่าง ๆ เหล่านี้ยังไม่สามารถวัดได้อย่างแน่นอนในกรอบการวิเคราะห์เชิงผลได้-ผลเสีย ถึงแม้ว่าการวิเคราะห์นี้จะไม่สามารถใช้เป็นแนวทางในการวางนโยบายอย่างชัดเจนและปราศจากข้อสงสัย แต่ผลของการวิเคราะห์ก็ยังเป็นข้อมูลที่สำคัญในการวางรากฐานของการตัดสินใจอย่างมีเหตุผลของผู้วางนโยบาย^๑

ผลจากการสำรวจพบว่าตัวอย่างที่เก็บได้มีอายุตั้งแต่ ๒๒ - ๔๖ ปี ดังนั้นอัตราผลตอบแทนที่คำนวณได้จึงขาดความสมบูรณ์ไปบ้าง เพราะโดยทั่วไปแล้วอายุการทำงานของคนสำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษาจะเริ่มทำงานเมื่ออายุประมาณ ๒๒ ปี และออกจากงานเมื่ออายุครบ ๖๐ ปี แต่ก็มีเหตุผลบางอย่างที่สนับสนุนให้ศึกษาแม้คนทำงานจะมีอายุไม่ถึง ๖๐ ปีก็ตาม เพราะ

๑. ความจริงอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนทางการศึกษาในระดับอุดมศึกษาเมื่อทำงานถึงอายุ ๔๖ ปี กับอายุครบ ๖๐ ปี อัตราทั้งสองแตกต่างกันน้อยมาก^๒ เพราะผลตอบแทน

^๑ศุภชัย พานิชภักดิ์, op. cit., หน้า ๑๔๓.

^๒จากการทดลองคำนวณอัตราผลตอบแทนภายในของ M. Blaug ที่ศึกษาของประเทศไทย ปี ๒๕๑๓ พบว่าอัตราผลตอบแทนของการลงทุนทางการศึกษาชั้นอุดมศึกษา เมื่อทำงานถึงอายุ ๔๖ ปี ได้ ๑๐.๓๗ เปอร์เซ็นต์ (ดูในตารางภาคผนวกที่ ๗) ในขณะที่ทำงานจนอายุครบ ๖๐ ปี ได้อัตราผลตอบแทนภายใน ๑๑ เปอร์เซ็นต์จะเห็นได้ว่าต่างกันเพียง ๐.๖๓ เปอร์เซ็นต์เท่านั้น

แทนในช่วงหลัง ๆ เมื่ออยู่ในสูตรการคำนวณหาอัตราผลตอบแทนจะถูกคิดลด (discount) จนมีค่าน้อยมาก

๒. แม้ว่าอัตราผลตอบแทนที่คำนวณได้ในครั้งนี้จะขาดความสมบูรณ์ทางทฤษฎีไปบ้าง แต่มิได้มีผลกระทบกระเทือนต่อกรอบของการวิเคราะห์ เพราะไม่ว่าจะเป็นการคำนวณอัตราผลตอบแทนทางการศึกษาในชั้นอุดมศึกษาเพียงอายุ ๒๒ - ๔๖ ปี หรือ ๒๒ - ๖๐ ปี วิธีวิเคราะห์ตลอดจนแนวความคิดในทางทฤษฎียังคงเหมือนเดิม จึงทำให้ความรู้ที่จะได้รับไม่แตกต่างกันเลย

๓. เนื่องจากงานวิจัยในเรื่องนี้ยังไม่มีผู้ใดศึกษาไว้ และในปัจจุบันได้มีการถกเถียงกันมาก ซึ่งยังหาข้อยุติไม่ได้เกี่ยวกับผลตอบแทนที่นักศึกษาจะได้รับจากการเข้าศึกษาต่อในวิทยาลัย เอกชน อีกทั้งขณะนี้การศึกษาในระดับอุดมศึกษาของประเทศไทยกำลังประสบปัญหาและทวีความรุนแรงขึ้น กล่าวคือจำนวนนักศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ สำเร็จออกมามากกว่าที่มหาวิทยาลัยของรัฐจะรับไว้ได้หมด ดังนั้นจึงสมควรที่จะศึกษาถึงผลตอบแทนของการลงทุนด้านการศึกษาในวิทยาลัย เอกชน เพื่อเป็นแนวทางให้แก่รัฐบาลในการวางนโยบายการศึกษาต่อไป

ผลจากการศึกษาพบว่าอัตราผลตอบแทนจากการศึกษาในวิทยาลัยการค้า นักศึกษาจะได้รับผลตอบแทนจากการลงทุนถึง ๒๒.๗๖ เปอร์เซ็นต์ ซึ่งนับว่าเป็นการลงทุนที่ให้ผลตอบแทนสูงพอสมควร ดังนั้นแม้จะกู้เงินจากธนาคารพาณิชย์เพื่อการศึกษา ก็ยังสมควรที่จะกู้ เพราะการกู้เงินจากธนาคารพาณิชย์จะเสียดอกเบี้ยเงินกู้เพียง ๑๒ - ๑๓ เปอร์เซ็นต์เท่านั้น ซึ่งจะเห็นได้ว่ายังให้ผลคุ้มค่าสำหรับผู้ลงทุน หากเปรียบเทียบกับผลกำไรของการลงทุนทางด้านธุรกิจ จะเห็นได้ว่าการลงทุนเพื่อการศึกษาในวิทยาลัยการค้าก็ให้ผลตอบแทนอยู่ในเกณฑ์ที่ดี ทั้งนี้เพราะอัตราผลตอบแทนของนักศึกษาที่สำเร็จจากวิทยาลัยการค้าได้ ๒๒.๗๖ เปอร์เซ็นต์ ซึ่งพอจะเปรียบเทียบกับตัวเลขกำไรของธุรกิจบางประเภทที่ส่วนวิจัย เศรษฐกิจ ธนาคารกรุงเทพจำกัด ได้คำนวณในปี ๒๕๑๔ พบว่าโรงแรมดุสิตธานีได้รับกำไรสุทธิ ๒๑.๑๔ เปอร์เซ็นต์ และบริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย มีกำไรสุทธิ ๒๕.๙๘ เปอร์เซ็นต์ ซึ่งอัตราผลตอบแทนที่บันทึกจากวิทยาลัยการค้าได้รับก็อยู่ในระดับที่เปรียบได้กับการลงทุนประเภทที่ดี อัตราผลตอบแทนที่สูงเช่นนี้อาจตีความต่อไปได้ว่าอุปสงค์ของการลงทุนทางการศึกษาในวิทยาลัยการค้าก็สูงไปด้วย ทั้งนี้เพราะธรรมชาติของผู้ลงทุนย่อมจะเลือกลงทุนในโครงการที่ให้ผลตอบแทนสูง ซึ่งจะเห็นได้ว่าทุก ๆ ปีจะมีนักศึกษา

สมัคร เข้าศึกษาต่อในวิทยาลัยการค้ามากกว่าจำนวนที่วิทยาลัยต้องการจะรับจนต้องมีการสอบ
คัดเลือก

จากการศึกษาที่กระทำมาพบว่าอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนทางการศึกษาในวิทยาลัย
การค้าได้ ๒๒.๗๖ เปอร์เซ็นต์ ทั้งนี้อาจจะ เป็นเพราะว่าวิทยาลัยการค้าผลิตบัณฑิตซึ่งกำลังเป็นที่
ต้องการของตลาดแรงงาน กล่าวคือวิทยาลัยการค้าผลิตบัณฑิตในสาขาบริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์
และการบัญชี ซึ่งบัณฑิตเหล่านี้จากที่สำรวจพบว่าทำงานในองค์การวิสาหกิจ เอกชนมากถึง ๖๕.๖๗
เปอร์เซ็นต์ ซึ่งได้แก่ภาคพาณิชยกรรม (commercial sector) เช่น ธนาคารและบริษัทเอกชน
ทั่ว ๆ ไป เป็นต้น ตลอดจนภาคอุตสาหกรรม (industrial sector) ที่มีบัณฑิตที่สำเร็จจาก
วิทยาลัยการค้าเข้าไปทำงานด้วยเช่นกัน แต่เข้าไปทำงานในฝ่ายการตลาดและฝ่ายการบริหาร
เป็นต้น นอกจากนั้นบัณฑิตส่วนหนึ่งยังทำงานในรัฐวิสาหกิจถึง ๑๔.๖๔ เปอร์เซ็นต์^๑ เมื่อเปรียบ
เทียบกับอัตราการเพิ่มขึ้นของการจ้างงานในภาคต่าง ๆ ดังตารางภาคผนวกที่ ๑๐ จะพบว่าอัตรา
การขยายตัวของการจ้างงานตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๑๓ - ๒๕๑๔ ในภาคอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้น ๖๗.๘๔
เปอร์เซ็นต์ การสาธารณสุขและการสาธารณสุขเพิ่มขึ้น ๕๗.๑๔ เปอร์เซ็นต์ และภาคพาณิชย-
กรรมเพิ่มขึ้น ๓๘.๖๘ เปอร์เซ็นต์ จะเห็นได้ว่าบัณฑิตจากวิทยาลัยการค้า เข้าทำงานในภาคที่มีการ
ขยายตัวของการจ้างงานสูงทั้งนั้น ดังนั้นจึงเป็นไปได้ที่รายได้ของบัณฑิตย่อมจะสูงไปด้วย อย่างไรก็ตาม
ก็ตามในอนาคตหากมีการผลิตกำลังคนสาขานี้มาก เพียงพอกับความต้องการของตลาดแล้ว อัตราผล
ตอบแทนของนักศึกษาวิทยาลัยการค้าคงจะมีแนวโน้มลดลง

โดยทั่วไปการที่เอกชนเข้ามามีบทบาทในการจัดสรรทรัพยากรในการผลิตบริการการ
ศึกษาอย่างน้อยที่สุดก็คงจะ เล็งเห็นว่าช่องทางในการแสวงหารายได้คงจะดีกว่าการลงทุนใน
อุตสาหกรรมอื่น ๆ ดังนั้นการจัดการศึกษาก็เปรียบประดุจดังธุรกิจประเภทหนึ่ง เมื่อ เป็นเช่นนี้
เป้าหมายในการจัดการศึกษาของเอกชนจึงต่างกับรัฐ ในแง่ของรัฐมิได้อยู่ในฐานะที่จะแสวงหา
กำไรเป็นที่ตั้ง สำหรับเอกชนจะมีกำไรเป็นสิ่งจูงใจ (profit motives) เป้าหมายของ
วิทยาลัยเอกชนจำเป็นต้องผลิตบัณฑิตเพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงาน เพราะฉะนั้น
บัณฑิตจากวิทยาลัยเอกชนจึงมีรายได้ค่อนข้างจะดี เพราะตลาดแรงงานมีความต้องการ ไม่เช่นนั้น

^๑ดูรายละเอียดจากตารางภาคผนวกที่ ๔

วิทยาลัย เอกชนก็ไม่อาจดำเนินกิจการต่อไปได้ เพราะวิทยาลัย เอกชนมิได้รับ เงินอุดหนุนจากรัฐเลย จากวิธีดังกล่าวจะ เห็นได้ว่าแม้วิทยาลัย เอกชนจะ เก็บค่าเล่า เรียนสูงกว่ามหาวิทยาลัยของรัฐ แต่นักศึกษา เป็นจำนวนมากยังคงยินดี เข้ารับการศึกษาในวิทยาลัย เอกชน ทั้งนี้ เพราะผู้ปกครองตลอด จนนักศึกษา เองคงจะ เล็ง เห็นว่า เป็นการลงทุนที่ให้ผลคุ้มค่า ส่วนรัฐบาลถือว่าการจัดการศึกษามีใช้ การค้าหากำไรแต่เพื่อ เป็นประโยชน์ต่อสังคม ดังนั้นการผลิตบัณฑิตบางสาขาของมหาวิทยาลัยของรัฐ จึงไม่คำนึงถึงประโยชน์ที่จะ เกิดขึ้นแก่มหาวิทยาลัย เองซึ่งต่างกับวิทยาลัย เอกชน แต่รัฐจะมุ่งผลิต บัณฑิตออกมา เพื่อให้มีส่วนในการสร้างสรรค์ประโยชน์ให้แก่สังคมโดยส่วนรวม และเพื่อตอบสนองความ ต้องการทางด้านการศึกษาของประชากร การหางานทำของผู้สำเร็จการศึกษาในบางสาขาจาก มหาวิทยาลัยของรัฐจึงอาจเป็นปัญหาขึ้นได้ อย่างไรก็ตามก็มีบัณฑิตบางสาขาจากมหาวิทยาลัยของรัฐ ที่มีโอกาสได้รายได้สูงมาก เช่น วิศวกรรม สถาปัตยกรรม และแพทย์ เป็นต้น แต่บัณฑิตในสาขาเหล่านี้ ยังคงมีเป็นส่วนน้อย ดังนั้นเมื่อมีการรวมทุกสาขานำมาเฉลี่ย เพื่อคำนวณอัตราผลตอบแทนจากการ ลงทุนทางด้านการศึกษารายได้ของบัณฑิตจากมหาวิทยาลัยของรัฐก็อาจจะต่ำได้

อัตราผลตอบแทนต่อบุคคลในชั้นอุดมศึกษาของบัณฑิตจากวิทยาลัยการค้าที่คำนวณได้นี้จะ เห็น ได้ว่าอยู่ในระดับซึ่งใกล้เคียงกับอัตราผลตอบแทนต่อบุคคลของต่างประเทศที่ได้ศึกษาไว้ ซึ่งเป็น ประเทศที่กำลังพัฒนาด้วยกันดังตารางที่ ๘ จะพบว่าประเทศบราซิล โตรินโก เม็กซิโก เวเนซุเอล่า สิงคโปร์ และเคนยา มีอัตราผลตอบแทนจากการศึกษาในชั้นอุดมศึกษาใกล้เคียงกับของวิทยาลัย- การค้า กล่าวคือทั้ง ๕ ประเทศดังกล่าวโดยรวม ๆ อัตราผลตอบแทนต่อบุคคลอยู่ระหว่าง ๒๕-๒๘ เปอร์เซ็นต์ จะมีก็บางประเทศเท่านั้นที่สูงกว่าของบัณฑิตจากวิทยาลัยการค้ามาก คือ ประเทศบราซิล ในจีเรีย และกาน่า ประเทศทั้งสามมีอัตราผลตอบแทนต่อบุคคลในชั้นอุดมศึกษา ๓๘.๑, ๓๘.๐ และ ๓๗.๐ เปอร์เซ็นต์ตามลำดับ ซึ่งสูงกว่าของบัณฑิตจากวิทยาลัยการค้ามาก อย่างไรก็ตามมีบาง ประเทศที่มีอัตราผลตอบแทนต่อบุคคลในชั้นอุดมศึกษาดำกว่าของวิทยาลัยการค้า เช่น โคลัมเบีย อิสราเอล อินเดีย และฟิลิปปินส์ ทั้ง ๔ ประเทศได้อัตราผลตอบแทน ๑๕.๕, ๘.๐, ๑๔.๓ และ ๑๒.๕ เปอร์เซ็นต์ตามลำดับ ดังนั้นเมื่อพิจารณาโดยรวม ๆ แล้วจะ เห็นได้ว่าอัตราผลตอบแทนต่อ บุคคลของบัณฑิตวิทยาลัยการค้าเมื่อ เปรียบเทียบกับประเทศที่กำลังพัฒนาดังตัวอย่างที่กล่าวมา อัตรา ผลตอบแทนของบัณฑิตวิทยาลัยการค้าจัดว่าอยู่ในระดับปานกลาง

ในแง่ของการเปรียบเทียบกับผลงานวิจัยของ M. Blaug ที่ศึกษาเกี่ยวกับอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนทางการศึกษาของประเทศไทย ซึ่งเป็นการคำนวณหาอัตราผลตอบแทนของการศึกษาหลายระดับ หากจะเปรียบเทียบก็จะเปรียบเทียบกันได้เฉพาะระดับอุดมศึกษาเท่านั้น เพราะวิทยาลัยการค้าเป็นสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา แต่ทั้งนี้ในการเปรียบเทียบจะต้องตระหนักถึงปัจจัยต่าง ๆ ดังต่อไปนี้คือ ประการแรกช่วงเวลาของการวิจัยต่างกันประมาณ ๗ ปี กล่าวคือ M. Blaug วิจัยในปี ๒๕๑๓ แต่การวิจัยครั้งนี้เริ่มต้นเมื่อปลายปี ๒๕๒๐ ดังนั้นโครงสร้างเศรษฐกิจ โครงสร้างเงินเดือนและปัจจัยอื่น ๆ ย่อมแตกต่างกัน ประการที่สองอาจเป็นไปได้ว่าการให้คำนิยามต่าง ๆ ของ M. Blaug และการวิจัยครั้งนี้แตกต่างกัน อาทิเช่น การให้คำจำกัดความในเรื่องต้นทุนทางการศึกษา องค์ประกอบในต้นทุนของ M. Blaug อาจจะแตกต่างจากการวิจัยครั้งนี้ก็ได้^๑ ประการสุดท้าย ประชากร (population) ของการศึกษานี้จำกัดกว่า เมื่อเทียบกับของ M. Blaug กล่าวคือ M. Blaug วิจัยระดับประเทศในทุกสาขาวิชา แต่การศึกษานี้เป็นการวิจัยเฉพาะกรณี คือวิทยาลัยการค้าเพียงแห่งเดียว

จากการวิจัยของ Blaug พบว่าอัตราผลตอบแทนภายในส่วนบุคคลของการศึกษาชั้นอุดมศึกษาในประเทศไทย ประมาณ ๑๑ เปอร์เซ็นต์ แต่การศึกษานี้ปรากฏว่าอัตราผลตอบแทนภายในส่วนบุคคลของบัณฑิตจากวิทยาลัยการค้าประมาณ ๒๒.๗๖ เปอร์เซ็นต์ ซึ่งสูงกว่าของ Blaug ประมาณ ๑ เท่า ความแตกต่างของอัตราผลตอบแทนดังกล่าวอาจจะอธิบายได้โดยดูจากตารางภาคผนวกที่ ๔ จะพบว่าอัตราผลตอบแทนต่อสังคมของการศึกษาระดับประถมจากการวิจัยของ

^๑ เนื่องจาก M. Blaug มิได้แสดงถึงองค์ประกอบของต้นทุนแต่ละรายการไว้ ดังนั้นจึงไม่อาจจะเปรียบเทียบให้เห็นอย่างชัดเจนได้ แต่ก็จะยกตัวอย่างเพื่อเป็นอุทาหรณ์เท่านั้น กล่าวคือในเรื่องของต้นทุนของการศึกษา เช่น ค่าใช้จ่ายส่วนตัวของนักศึกษา นักเศรษฐศาสตร์การศึกษา บางท่านมีความเห็นว่าค่าอาหารและค่าพาหนะ คือ ส่วนหนึ่งของต้นทุนในขณะที่นักเศรษฐศาสตร์บางท่านก็มีความคิดที่ไม่ควรจะนำมาคำนวณเพราะว่าแม้จะไม่เข้ารับการศึกษาค่าใช้จ่ายดังกล่าวก็เกิดขึ้นอยู่แล้ว ตัวอย่างดังกล่าวต้องการจะชี้ให้เห็นว่าการวิจัยของ Blaug กับการวิจัยครั้งนี้ อาจจะมีปัญหาเช่นนี้อยู่บ้างก็ได้

Blaug อยู่ในระดับสูงเกินควร ส่วนอัตราผลตอบแทนของการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นไปคือชั้นอุดมศึกษา จะถูกกดให้ต่ำกว่าที่ควร^๑ ทั้งนี้ น่าจะเป็นเพราะว่ารายได้จากการสำรวจของ Blaug ต่ำเกินควร

วิธีการศึกษาของ Blaug ได้ใช้ข้อมูลสองชุด ซึ่งไม่ควรจะนำมาเปรียบเทียบกัน กล่าวคือ ข้อมูลด้านต้นทุน Blaug ใช้ตัวเลขต้นทุนเฉลี่ยสำหรับทั้งประเทศ โดยปกติจะต่ำกว่า เมื่อเทียบกับของ กรุงเทพฯ ส่วนตัวเลขรายได้ Blaug สำรวจในกรุงเทพฯ ซึ่งควรจะสูงกว่า เมื่อเทียบกับตัวเลขรายได้สำหรับทั้งประเทศ เมื่อตัวเลขต้นทุนต่ำอยู่แล้วแต่อัตรามลตอบแทนของการศึกษาชั้นอุดมศึกษายังต่ำอยู่อีก ย่อมแสดงให้เห็นว่ารายได้ที่กะประมาณต้องต่ำเกินไปอย่างแน่นอน มิใช่เป็นผลมาจากทาง ต้นทุนเป็นสาเหตุ จึงสรุปได้ว่ารายได้จากการวิจัยของ M. Blaug ในระดับอุดมศึกษาต่ำเกินควร

แม้จะเป็นการเปรียบเทียบอัตราผลตอบแทนจากการศึกษาระดับอุดมศึกษาด้วยกันก็ตาม แต่ของ M. Blaug เป็นการวิจัยถึงระดับอุดมศึกษาทุกสาขารวม ๆ กัน ดังนั้นอัตราผลตอบแทนที่คำนวณได้อาจจะต่ำ ทั้งนี้ เพราะบัณฑิตบางสาขา เช่น ศึกษาศาสตร์ มนุษยศาสตร์ นิติศาสตร์ และ วิทยาศาสตร์ เป็นต้น บัณฑิตในสาขาเหล่านี้ปีหนึ่ง ๆ สำเร็จมาจำนวนมากกว่าความต้องการของ ตลาดแรงงาน คือจะเห็นได้จากสถิติการว่างงานในปี ๒๕๑๘ ของบัณฑิตสาขาทังกล่าวมีถึง ๑๕.๘, ๑๘.๖, ๒๗.๓ และ ๑๗.๔ เปอร์เซ็นต์^๒ ตามลำดับ จะเห็นได้ว่าบัณฑิตในสาขาทังกล่าวเมื่อสำเร็จ การศึกษาแล้วจะหางานทำได้ยาก แม้จะได้งานทำส่วนใหญ่มักจะได้ผลตอบแทนค่อนข้างต่ำ ดังนั้น บัณฑิตกลุ่มที่มีรายได้ต่ำจะเป็นส่วนที่ดึงให้อัตรามลตอบแทนจากการศึกษาในระดับนี้ต่ำไปได้เช่นกัน

^๑ จากตารางภาคผนวกที่ ๘ แสดงถึงอัตราผลตอบแทนต่อสังคมและต่อบุคคลจากการศึกษา ชั้นประถมศึกษาและอุดมศึกษา ในการยกตัวอย่างประกอบคำอธิบายครั้งนี้ได้พิจารณาอัตราผลตอบแทน ต่อสังคม เพราะตัวเลขอัตราผลตอบแทนต่อสังคมมีพร้อมมากกว่าอัตราผลตอบแทนต่อบุคคล ซึ่งทำให้ เห็นชัดเจนกว่า จากตารางดังกล่าวจะเห็นได้ว่าส่วนแตกต่างของอัตราผลตอบแทนระหว่างชั้นอุดมศึกษา กับชั้นประถมศึกษาไม่มีประเทศใดมากกว่าประเทศไทย ยกเว้นประเทศเวเนซุเอล่า โคลัมเบีย และ อุกันดา เท่านั้น

^๒ กองวางแผนประชากรและกำลังคน สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการ เศรษฐกิจ
แห่งชาติ

ต่างกับบัณฑิตของวิทยาลัยการค้า ซึ่งเป็นเพียงส่วนเล็ก ๆ ของตลาดแรงงานทั้งหมด และเป็นสถาบันที่ผลิตกำลังคนซึ่งภาคเศรษฐกิจต่าง ๆ มีความต้องการเพิ่มขึ้นมาโดยตลอดดังได้กล่าวมาแล้วข้างต้น นอกจากนั้นภูมิหลังทางครอบครัวของนักศึกษาวิทยาลัยการค้าส่วนใหญ่เป็นพ่อค้ายักธุรกิจ หรือประกอบธุรกิจส่วนตัวจากการสำรวจพบว่ามีถึง ๔๕.๓๑ เปอร์เซ็นต์^๑ ซึ่งมากที่สุดเมื่อเทียบอาชีพประเภทอื่น ดังนั้นช่องทางในการทำงานจึงมีมากและโอกาสการว่างงานมีน้อยรายได้ก็สูง

จากการที่ M. Blaug ศึกษาอัตราผลตอบแทนในชั้นอุดมศึกษาโดยวิธีรวมทุกสาขาของระดับอุดมศึกษาจึงทำให้อัตราผลตอบแทนต่อสังคมและต่อบุคคลต่ำมาก ความจริงถ้าจะให้ได้ประโยชน์มากกว่าที่เป็นอยู่ ควรจะได้ศึกษาโดยแยกตามสาขา เช่น แยกเป็น social sciences sciences and engineering และ art เป็นต้น การแยกศึกษาเป็นสาขาจะให้ความคิดและความเข้าใจที่เป็นประโยชน์มากขึ้น เช่นในเชิงของการเปรียบเทียบกันระหว่างสาขาทำให้ทราบถึงความแตกต่างกันในอัตราผลตอบแทนที่ได้รับ สาเหตุของความแตกต่าง ซึ่งจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาก็ได้อย่างมีเหตุและผล

^๑ตัวเลขนี้ได้จากการสำรวจบัณฑิตวิทยาลัยการค้า นอกจากอาชีพดังกล่าวแล้วยังมีอาชีพอื่น ๆ ซึ่งแบ่งเป็นดังนี้คือ

นักบริหาร	๔.๗๐%
ช่างเทคนิค	๐.๒๖%
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	๘.๘๕%
พนักงานวิสาหกิจเอกชน	๘.๕๕%
ทหารหรือตำรวจ	๕.๒๑%
ข้าราชการพลเรือน	๑๓.๘๐%
เกษตรกร	๔.๗๓%
อื่น ๆ	๗.๕๕%